

حقوق کیفری اختصاصی (۲)
جرایم علیه مصالح عمومی کشور

دکتر هادی رستمی
عضو هیأت علمی دانشگاه بوعلی سینا

دکتر حسین آقایی نیا
عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

فهرست مطالب

- علائم اختصاری ۱۴
- پیش‌گفتار ۱۵

بخش نخست: جرایم علیه امنیت کشور

- مقدمه ۲۱
- فصل نخست: جرایم حدی ۲۳
- مبحث نخست: محاربه ۲۳
- گفتار نخست: تعریف ۲۳
- گفتار دوم: پیشینه قانون‌گذاری ۲۶
- گفتار سوم: ارکان تشکیل‌دهنده جرم ۲۷
- بند نخست: رکن قانونی ۲۷
- بند دوم: رکن مادی ۲۸
- الف: موضوع جرم ۲۸
- ب: رفتار مرتکب ۳۱
- پ: وسیله ارتکاب ۳۴
- ت: نتیجه حاصله ۳۶
- بند سوم: رکن معنوی ۳۸

۶ □ حقوق کیفری اختصاصی (۲)؛ جرایم علیه مصالح عمومی کشور

- گفتار چهارم: مجازات محاربه..... ۴۱
- بند نخست: شیوه اجرای مجازات‌ها..... ۴۱
- بند دوم: اختیار دادگاه در تعیین مجازات‌های چهارگانه..... ۴۴
- بند سوم: توبه محارب..... ۴۷
- بند چهارم: مجازات شروع به جرم، شرکت و معاونت در محاربه..... ۴۹
- گفتار پنجم: صور خاص محاربه..... ۵۱
- مبحث دوم: افساد فی الارض..... ۵۳
- گفتار نخست: مفهوم افساد فی الارض و رابطه آن با محاربه..... ۵۴
- گفتار دوم: ارکان تشکیل دهنده جرم..... ۵۶
- بند نخست: رکن قانونی..... ۵۶
- بند دوم: رکن مادی..... ۵۷
- الف: رفتار مرتکب..... ۵۷
- ۱- جنایت علیه تمامیت جسمانی افراد..... ۵۹
- ۲- جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور..... ۶۰
- ۳- نشر اکاذیب..... ۶۱
- ۴- احراق و تخریب..... ۶۱
- ۵- اختلال در نظام اقتصادی کشور..... ۶۲
- ۶- پخش مواد سمی و میکروبی و خطرناک..... ۶۳
- ۷- دایر کردن مراکز فساد و فحشا..... ۶۴
- ب: گستردگی ارتکاب..... ۶۵
- پ: نتیجه حاصله..... ۶۶
- بند سوم: رکن معنوی..... ۶۸
- گفتار سوم: مجازات افساد فی الارض..... ۶۹
- بند نخست: مجازات مرتکب..... ۶۹
- بند دوم: مجازات شروع به جرم، شرکت و معاونت در افساد..... ۷۱
- مبحث سوم: بغی (قیام مسلحانه)..... ۷۲
- گفتار نخست: تعریف..... ۷۳

فهرست مطالب □ ۷

گفتار دوم: ارکان تشکیل دهنده جرم.....	۷۴
بند نخست: رکن قانونی.....	۷۴
بند دوم: رکن مادی.....	۷۵
بند سوم: رکن معنوی.....	۷۸
گفتار سوم: مجازات بغی.....	۸۰
بند نخست: مجازات مرتکب.....	۸۰
بند دوم: مجازات شروع به جرم، شرکت و معاونت در بغی.....	۸۱
فصل دوم: جرایم تعزیری.....	۸۳
مبحث نخست: جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی.....	۸۴
گفتار نخست: جاسوسی و جرایم مرتبط با آن.....	۸۵
بند نخست: جاسوسی موضوع ماده ۵۰۱ ق.م.ا.ت.....	۸۶
بند دوم: جاسوسی به نفع یک دولت بیگانه و به ضرر دولت بیگانه دیگر.....	۹۰
بند سوم: جمع آوری اطلاعات طبقه بندی شده.....	۹۱
بند چهارم: همکاری با دولت متخاصم.....	۹۳
بند پنجم: اخفا یا معرفی جاسوس.....	۹۶
بند ششم: ورود به اماکن ممنوعه.....	۹۸
بند هفتم: تخلیه اطلاعاتی.....	۱۰۱
گفتار دوم: تشکیل یا اداره جمعیت های غیرقانونی یا عضویت در آنها.....	۱۰۸
بند نخست: تشکیل یا اداره جمعیت یا دسته با هدف برهم زدن امنیت.....	۱۰۸
بند دوم: عضویت در جمعیت های غیرقانونی.....	۱۱۰
گفتار سوم: جرایم مرتبط با تبلیغ.....	۱۱۱
بند نخست: تبلیغ علیه نظام.....	۱۱۱
بند دوم: تبلیغ انحرافی با شیوه های کنترل ذهن و القائات روانی.....	۱۱۴
گفتار چهارم: جرایم مرتبط با تحریک.....	۱۱۷
بند نخست: تحریک نیروهای نظامی.....	۱۱۸
بند دوم: تحریک یا اغوای مردم به جنگ و کشتار.....	۱۲۱
گفتار پنجم: تهدید یا ادعای بمب گذاری وسایل نقلیه عمومی.....	۱۲۲

۸ □ حقوق کیفری اختصاصی (۲)؛ جرایم علیه مصالح عمومی کشور

- گفتار ششم: قواعد مرتبط با مجازات جرایم علیه امنیت..... ۱۲۳
- بند نخست: جرایم علیه امنیت در زمان جنگ..... ۱۲۴
- بند دوم: عذرهای معافیت از مجازات..... ۱۲۴
- بند سوم: مجازات شروع به جرم، شرکت و معاونت در جرایم علیه امنیت..... ۱۲۶
- مبحث دوم: سایر جرایم علیه امنیت..... ۱۲۷
- گفتار نخست: اجتماع و تبانی..... ۱۲۷
- گفتار دوم: توهین به باورهای دینی و قومیت‌های ایرانی..... ۱۳۱
- بند نخست: توهین به مقدسات اسلام..... ۱۳۱
- بند دوم: توهین به قومیت‌های ایرانی، ادیان الهی و مذاهب اسلامی..... ۱۳۵
- گفتار سوم: سوءقصد به جان مقامات..... ۱۳۸
- بند نخست: سوءقصد به جان مقامات سیاسی یا مذهبی..... ۱۳۹
- بند دوم: سوءقصد به جان رئیس یا نماینده سیاسی کشور خارجی..... ۱۴۰
- گفتار چهارم: تظاهر، قدرت‌نمایی و اخلال در نظم عمومی..... ۱۴۲
- بند نخست: تظاهر، قدرت‌نمایی و ۱۴۲
- بند دوم: اخلال در نظم عمومی..... ۱۴۵
- گفتار پنجم: تخریب..... ۱۴۷
- بند نخست: تعریف تخریب..... ۱۴۷
- بند دوم: ارکان تشکیل دهنده جرم..... ۱۴۸
- الف: رکن قانونی..... ۱۴۸
- ب: رکن مادی..... ۱۴۹
- پ: رکن معنوی..... ۱۵۲
- بند سوم: مصادیق قانونی تخریب..... ۱۵۳
- الف: آتش زدن عمارت، بنا، کشتی، هواپیما و ... ۱۵۴
- ب: اتلاف اسناد دولتی..... ۱۵۶
- پ: نهب و غارت..... ۱۵۷
- ت: تخریب وسایل و تأسیسات مورد استفاده عمومی..... ۱۵۸
- ث: سایر موارد تخریب..... ۱۶۰

فهرست مطالب □ ۹

بند چهارم: قواعد عمومی مرتبط با مجازات	۱۶۳
الف: وقوع جنایت در اثر تخریب	۱۶۳
ب: مجازات شروع به جرم، شرکت و معاونت در تخریب	۱۶۴

بخش دوم: جرایم علیه آسایش عمومی

مقدمه	۱۶۹
فصل نخست: جعل و تزویر	۱۷۱
مبحث نخست: کلیات	۱۷۲
گفتار نخست: پیشینه قانون‌گذاری	۱۷۳
گفتار دوم: تعریف جعل	۱۷۴
مبحث دوم: ارکان تشکیل‌دهنده جرم	۱۷۷
گفتار نخست: رکن قانونی	۱۷۷
گفتار دوم: رکن مادی	۱۷۸
بند نخست: موضوع جعل	۱۷۹
الف: نوشته و سند	۱۷۹
ب: فتوکی	۱۸۲
پ: امضاء، اثرانگشت و مهر	۱۸۳
ت: اسکناس، تمبر، منگنه، علامت و سایر اشیاء مقرر در قانون	۱۸۶
بند دوم: رفتار مرتکب	۱۸۷
الف: ساختن	۱۸۷
ب: تغییر دادن	۱۸۹
۱- خراشیدن و تراشیدن	۱۹۰
۲- قلم بردن، الحاق یا محو	۱۹۰
۳- اثبات یا سیاه کردن	۱۹۱
۴- تقدیم یا تأخیر تاریخ سند	۱۹۲
۵- الصاق نوشته‌ای به نوشته دیگر	۱۹۳
۶- به‌کار بردن مهر دیگری	۱۹۴

۱۰ □ حقوق کیفری اختصاصی (۲): جرایم علیه مصالح عمومی کشور

- بند سوم: جعل مادی و جعل معنوی (مفادی)..... ۱۹۶
- بند چهارم: سایر شرایط تحقق جعل و تزویر..... ۲۰۰
- الف: وجود منتسب‌الیه (انتساب‌پذیری)..... ۲۰۱
- ۱- تمایز جعل با اسناد یک‌طرفه و صوری..... ۲۰۳
- ۲- عدم ضرورت شرط منتسب‌الیه در تغییر دادن..... ۲۰۴
- ب: برخلاف حقیقت بودن..... ۲۰۵
- ۱- ضوابط تشخیص..... ۲۰۶
- ۲- قلب حقیقت با امضای واقعی..... ۲۰۸
- پ: قابلیت به اشتباه انداختن..... ۲۱۰
- ت: قابلیت ایراد ضرر..... ۲۱۲
- گفتار سوم: رکن معنوی..... ۲۱۵
- بند نخست: علم به موضوع..... ۲۱۵
- بند دوم: قصد ساختن یا تغییر دادن..... ۲۱۶
- بند سوم: قصد تقلب..... ۲۱۷
- مبحث سوم: صور قانونی جعل و تزویر..... ۲۱۹
- گفتار نخست: جعل به نام مقام رهبری و رؤسای سه قوه..... ۲۱۹
- گفتار دوم: جعل اشیاء موضوع ماده ۵۲۵ ق.م.ا.ت..... ۲۲۰
- گفتار سوم: جعل اسکناس یا اسناد بانکی تعهدآور..... ۲۲۴
- گفتار چهارم: جعل مدارک تحصیلی دانشگاهی..... ۲۲۷
- گفتار پنجم: جعل مهر، تمبر یا علامت نهادهای عمومی، شرکت‌ها یا تجارتخانه‌ها..... ۲۲۹
- گفتار ششم: استعمال غیرمجاز مهر یا تمبر یا علامت ادارات، شرکت‌ها یا تجارتخانه‌ها..... ۲۳۰
- گفتار هفتم: جعل اسناد رسمی..... ۲۳۱
- بند نخست: جعل مادی در اسناد رسمی..... ۲۳۲
- بند دوم: جعل معنوی در اسناد رسمی..... ۲۳۶
- الف: مصادیق جعل معنوی..... ۲۳۷

فهرست مطالب □ ۱۱

ب: سمت مرتکب	۲۳۹
گفتار هشتم: جعل اسناد و نوشته‌های غیررسمی	۲۴۳
گفتار نهم: عکس‌برداری از اسناد و مدارک	۲۴۴
گفتار دهم: جعل گواهی پزشکی	۲۴۷
گفتار یازدهم: جعل رایانه‌ای	۲۴۹
بند نخست: موضوع و مصادیق رفتار	۲۵۰
بند دوم: استنادپذیری و انتساب‌پذیری	۲۵۲
گفتار دوازدهم: سایر موارد	۲۵۴
مبحث چهارم: مجازات جعل و تزویر و ملحقات آن	۲۵۵
گفتار نخست: مجازات مرتکب	۲۵۶
گفتار دوم: مجازات شروع به جعل و تزویر	۲۵۷
گفتار سوم: مجازات شرکت و معاونت در جعل	۲۶۰
گفتار چهارم: مجازات تعدد و تکرار	۲۶۱
مبحث پنجم: جرایم مرتبط با جعل و تزویر	۲۶۵
گفتار نخست: استفاده از سند یا شیء مجعول	۲۶۵
بند نخست: رکن مادی	۲۶۶
بند دوم: رکن معنوی	۲۶۹
گفتار دوم: تصدیق‌نامه خلاف واقع	۲۷۱
بند نخست: تصدیق‌نامه خلاف واقع پزشک	۲۷۳
بند دوم: سایر تصدیق‌نامه‌های خلاف واقع	۲۷۴
گفتار سوم: شرکت در آزمون به جای دیگری	۲۷۶
فصل دوم: تقلب در مسکوکات	۲۷۹
مبحث نخست: تهیه و ترویج سکه قلب	۲۸۰
گفتار نخست: تقلب در سکه‌های طلا و نقره	۲۸۰
بند نخست: رکن مادی	۲۸۱
الف: رفتار مرتکب	۲۸۲
ب: شرایط رفتار مجرمانه	۲۸۴

۱۲ □ حقوق کیفری اختصاصی (۲)؛ جرایم علیه مصالح عمومی کشور

بند دوم: رکن معنوی.....	۲۸۵
گفتار دوم: تقلّب در سکه‌های رایج (غیر از طلا و نقره).....	۲۸۷
مبحث دوم: تخدیش سکه طلا و نقره یا ترویج آن.....	۲۸۷
گفتار نخست: رکن مادی.....	۲۸۸
گفتار دوم: رکن معنوی.....	۲۸۹
مبحث سوم: مجازات تقلّب در مسکوکات و لواحق آن.....	۲۹۱
گفتار نخست: مجازات مرتکب.....	۲۹۱
گفتار دوم: عذر معافیت یا تخفیف مجازات.....	۲۹۲
گفتار سوم: شروع به جرم، شرکت و معاونت در قلب سکه.....	۲۹۳
فصل سوم: رشا و ارتشا.....	۲۹۵
مبحث نخست: کلیات.....	۲۹۷
گفتار نخست: پیشینه قانون‌گذاری.....	۲۹۷
گفتار دوم: تعریف رشا و ارتشا.....	۲۹۸
مبحث دوم: ارتشا.....	۲۹۹
گفتار نخست: ارکان تشکیل‌دهنده جرم.....	۳۰۰
بند نخست: رکن قانونی.....	۳۰۰
بند دوم: رکن مادی.....	۳۰۱
الف: شخصیت مرتکب.....	۳۰۱
ب: موضوع جرم.....	۳۰۴
پ: رفتار مرتکب.....	۳۰۷
ت: عدم ضرورت تحقق نتیجه.....	۳۱۰
بند سوم: رکن معنوی.....	۳۱۱
گفتار دوم: مجازات مرتشی و لواحق آن.....	۳۱۴
بند نخست: تعیین مجازات به اعتبار شرایط مرتکب.....	۳۱۴
بند دوم: مجازات ارتشا شبکه‌ای.....	۳۱۸
بند سوم: تشدید قرار تأمین و معلق شدن از خدمت.....	۳۲۰
مبحث سوم: رشا.....	۳۲۱

فهرست مطالب □ ۱۳

گفتار نخست: ارکان تشکیل دهنده جرم	۳۲۱
بند نخست: رکن قانونی	۳۲۲
بند دوم: رکن مادی	۳۲۲
بند سوم: رکن معنوی	۳۲۵
گفتار دوم: مجازات راشی	۳۲۷
مبحث چهارم: سایر قواعد مرتبط با رشا و ارتشا	۳۲۹
گفتار نخست: تعدد و تکرار	۳۲۹
گفتار دوم: مجازات شروع به جرم، شرکت و معاونت در رشا و ارتشا	۳۳۱
□ فهرست منابع	۳۳۳

علائم اختصاری

بی تا	بدون ذکر تاریخ انتشار
بی نا	بدون ذکر نام ناشر
ص	شماره صفحه
صص	شماره صفحات
ق.آ.د.ک	قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲
ق.م	قانون مدنی
ق.آ.د.م	قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹
قانون تشدید	قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشا و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷
ق.م.ا	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
ق.م.ا.ت	قانون مجازات اسلامی «تعزیرات» مصوب ۱۳۷۵
ق.م.ع	قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۵۲
م	میلادی
نک	نگاه کنید
ه.ق	هجری قمری
Ibid	Ibid
No	Number
P	Page
PP	Pages
V	Versus
Vol	Volume